

ЕРИХ КЕСТНЕР

СЕБАСТИАН БЕЗ ЗАВЪРШЕК

Превод от немски: Венцеслав Константинов, 2016

chitanka.info

Себастиан Щок беше бляскав събеседник, можеше да бъде наречен направо гений на разговора — докато приказваше сам на себе си. Той страдаше от „диалог“. Това е мания, която се смята за професионално заболяване на авторите на пиеси; тъй както тъкачите на ленени платна и боравещите с киселини, шлифовчиците на диаманти и конете в рудниците, пивоварите и оперните певци си имат свои болести. И тя се изразява просто в това, че човек може да мисли единствено в диалог. Разбира се, такова кратко описание може да звучи безобидно само за хора, които никога не са изпитали нейните мъки. Всъщност става дума за разновидност на манията за преследване, която в този случай наистина не е свързана с определени предметни комплекси, но затова пък се натрапва в единствената си форма на словесно изразяване (а именно — диалога).

Да речем, болният е получил сметката от шивача. Вижда една необикновено голяма сума, поклаща глава, започва да се разхожда из стаята и да разговаря с шивача, който — забележете — изобщо не присъства. Отправя му всевъзможни упреци, оставя го предпазливо или дръзко да отговаря (като при това се опитва да го имитира гласно или наум), търси нови и по-сполучливи доводи, така шивачът се ядосва, клиентът изгубва контрола над себе си и ето, скандалът е готов.

Страданието на Себастиан Щок бе доста по-болезнено от онова на неговите колеги по нещастие. Първо, защото не бе никакъв автор на пиеси и, второ, защото притежаваше честолюбието да превърне тайното си страдание в обществено приложим талант. Докато в своето уединение играеше и двете роли — собствената и тази на опонента си, — той беше истински майстор. Но появеше ли се действителен събеседник, започнеше ли той наистина да повишава глас и, за зла чест, да отговаря съвсем различно от онова, което Щок мислено му диктуваше, неуспехът бе повече от явен.

От този негов недъг не произлизаха материални щети. Себастиан бе наследник на едно добре стопанисвано състояние. Само че през онези години, когато най-сигурните неща носеха най-големи разочарования, неговият недостатък му изигра заслужен номер. Бяха го препоръчали на един банков директор, който имаше възможност да го настани на работа, където нямаше да загуби нищо, а можеше само да спечели. Случи се така, че тази финансова звезда на име Франк го

покани на вечеря. Вероятно по време на кафето щеше да стане дума за молбата му. Но Себастиан Щок искаше да блесне още по време на храненето.

Дълго преди да се отзове на поканата, той бе подготвил програмата на своето появяване. На госпожа Франк (с която вече бе говорил по телефона) щеше да каже: „Досега познавах уважаемата госпожа, за съжаление, само по слух“, а на господин Франк, в случай че му подадеше хляб на масата (за това Себастиан щеше да има грижата), щеше да рече: „Сърдечно благодаря за насъщния“.

Себастиан бе горд с тези крилати фрази и разчиташе много на тях. Разбира се, обмислил бе и съответния израз на лицето си и се бе упражнявал пред огледалото. Духовитостта, която имаше намерение да поднесе на госпожата, щеше да подправи с небрежна светска усмивка, а определената за директора фраза се надяваше да подсили с многозначително намигване.

Но събитията се развиха другояче. Когато пристъпи прага на дома им, видя, че насреща му се задава една изискано облечена дама, изпълнена с достойнство. Себастиан направи безупречен поклон и със заплануваната небрежна светска усмивка, която, разбира се, излезе малко скована, каза:

— Досега познавах уважаемата госпожа, за съжаление, само по слух.

Дамата го изгледа скептично и обясни, че госпожата и господинът се извиняват за момент и го молят да ги почака в кабинета на господин директора.

Себастиан кимна механично и пипнешком, като че ли бе ослепял, тръгна подир икономката. След това около пет минути престоя пред прозореца на една миришеща на кожа стая, като трескаво обмисляше дали да повтори опита си пред законната госпожа Франк, или не. Не можа да вземе решение. И когато се появи директорската двойка, той просто преглътна готовата фраза и се държа твърде неумело, тъй като не бе съвсем на себе си. Седнаха на масата. А Себастиан започна да подготвя своята втора изненада, която — той мислено се закле в това — в никакъв случай не биваше да завърши с неуспех. Понятно е, че говореше съвсем малко, ядеше още по-малко и вместо това така упорито впиваше поглед в сребърната купа за хляб, че направи впечатление на господин Франк.

Внезапно сребърната купа се повдигна от мястото си и започна да се движи в зрителното поле на Себастиан, като се приближаваше все повече и повече към него. И сякаш от някакви тъмни дълбини до слуха му стигнаха думите:

— Скъпи господин Щок, мога ли засега по този начин да ви предложа насъщния?

Това не беше впрочем много изискано. Но може би причината бе само втрещеният поглед на Себастиан. Във всеки случай на него му се стори, че го поразява гръм. Силно се изчерви, закашля се и от възмущение, че го бяха окрали, забрави да си вземе хляб. Франк го гледаше учудено и продължаваше с ангелско търпение да държи купата с хляб пред него. После на свой ред се ядоса и забеляза многозначително:

— Значи отказвате, господин Щок?

Франк и жена му започнаха да се хранят по-енергично, отколкото повеляваше апетитът им, само и само да не гледат повече странния си гост. Себастиан почувства, че става сам на себе си досаден. Втресе го и усети, че в него се надига някакво сляпо смущение, което никой и нищо не можеше да възпре.

Нещо трябваше да се случи. Гласът му трепереше, като че ли произнасяше предсмъртната си молитва, когато каза:

— Досега познавах уважаемата госпожа, за съжаление, само по слух.

Франк и жена му се спогледаха и избухнаха в смях за около три минути. Тя едва не се разрева от удоволствие и нервност, само изражението на лицето ѝ от време на време, и то крайно неубедително, молеше за извинение. С прекъсвания успя да изрече:

— Да... нашата икономка... вече ни разказа... толкова е... забавно!

После продължи да се смее малко по-умерено, докато нейният съпруг се пляскаше по бедрата и викаше:

— Ай, да му се не види!... Но, скъпи господин Щок!... Откъде сте научили тази идиотщина?

Себастиан сковано се изправи, промърмори нещо и напусна трапезарията. После и сградата.

Най-сетне той тръгна да пътува, за да опита въздействието на това последно средство. И когато най-послед един от опитите му по

красноречие излезе сполучлив, това се превърна в негов лош жребий.

Себастиан бе отседнал в един голям планински хотел, по цял ден правеше разходки, а вечер сядаше на една масичка в салона и наблюдаваше другите, сякаш от тях го делеше някаква решетка. Виждаше как пият и танцуват, как флиртуват и дори малко пресилено подклаждат около себе си страсти. Така изтече една седмица. И самотата започна да го гнети.

Една вечер забеляза сред гостите един господин на име Урбан, когото бегло познаваше от родния си град. Урбан седна заедно с дъщеря си на отдалечена маса и се скри зад вестника си. Сърцето на Себастиан затуптя. Копнежът му да общува с някого стана непреодолим и в главата му загъмжа от крилати изрази. Най-сетне лицето му се озари щастливо. Спасителната, необикновената фраза, изглежда, бе намерена.

Щом оркестърът засвири за танц, Себастиан стана от мястото си и се отправи към ъгъла, където сучаеха Урбан и дъщеря му. Поклони се. Те видимо се зарадваха. И преди още да могат да кажат нещо, той ги заслепи с една дяволита усмивка, която нямаше край. След това се поклони още веднъж пред бащата и като натъртваше всяка дума, каза:

— Почитаеми господин Урбан, смее ли да ви помоля за ръката на госпожица дъщеря ви?

Той искаше да каже само: „Може ли да потанцувам с нея?“. Едва ли някой ще оспори това. Но правеше ли се Урбан, че не знае, или наистина не знаеше нищо за манията на Себастиан? Търговецът на дървен материал Урбан се изправи на крака, тупна го здраво по рамото и извика:

— Браво, браво! Просто умирам за приятни изненади! Моля ви, седнете, нетърпеливи зетко! Ха-ха! Е, Ленхен, какво ще кажеш за това настойчиво предложение?

Ленхен Урбан пооправи фризура си и заяви, че нямала нищо против.

Всеки разумен човек би се опитал най-енергично да изясни недоразумението. Но Себастиан Щок не беше от тях. Така той се ожени за една госпожица, с която искаше само да потанцува. Оттогава започна още по-често, отколкото преди да се разхожда напред-назад из кабинета си. А когато неговата жена, Ленхен Щок, долепяше ухо до

вратата — сега тя едва ли продължава да прави това, дочуваше припрени стъпки и възбудено мърморене. И се хващаше за главата.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.